

Asker og Bærum historielag

Årsmelding for 2025

Nok et aktivt år

2025 ble nok et godt år for Asker og Bærum historielag, preget av god aktivitet. Vi har lykket med å gjennomføre gode informasjonstiltak, dugnader og prosjekter for å ta vare på våre kulturminner, spre informasjon om vår lokale historie, fine fagture og arrangementer, samtidig som vi har opprettholdt vår posisjon som en viktig bidragsyter i bevaring av vår lokale historie og kulturarv.

Arbeidsgruppene – hjertet i vår virksomhet

Som alltid har våre dyktige og engasjerte arbeidsgrupper spilt en avgjørende rolle for lagets virksomhet. Deres innsats er uvurderlig, og vi er takknemlige for den tiden og energien de legger ned i arbeidet for historielaget.

- **Redaksjonskomiteen for årboken:** Årboken er en av våre viktigste publikasjoner, og redaksjonskomiteen har også i år levert et produkt av høy kvalitet. Årboken er ikke bare en kilde til kunnskap og informasjon, men også en viktig del av vår kulturarv.
- **Programkomiteen:** Programkomiteen har sammensatt et variert og spennende program for året, med noe for enhver smak. Vi har kunnet tilby et bredt spekter av arrangementer, fra interessante foredrag og spennende utflukter til hyggelige sammenkomster og sosiale aktiviteter.
- **Pilegrimsledsgruppene:** Pilegrimsledene i Bærum er en viktig del av vår historie og kulturarv. Pilegrimsledsgruppene har gjort en formidabel jobb med å rydde og vedlikeholde disse ledene, slik at de kan være til glede for både lokalbefolkningen og besøkende.
- **Veinavngruppene:** Når det skal settes navn på nye veier i vårt distrikt, blir historielaget ofte forespurt om forslag som kan knyttes til den lokale historie. For å følge opp dette har vi en egen gruppe på 3 personer med relevant erfaring. Vårt inntrykk er at vårt bidrag her blir verdsatt av kommunene.

På tampen av året (2025) har vi tatt opp et forslag om å etablere en også en skiltgruppe. Formålet for en slik gruppe vil eventuelt være å følge opp særlig vedlikehold og fornyelse av eksisterende historiske informasjonsskilt. Utgangspunkt for initiativet er et inntrykk av at en del skilt forfaller, og at dette kan skyldes at de i sin tid er satt opp av noen ildsjeler, som ikke lenger er like aktive.

Dugnadsinnsatsen – et viktig bidrag

I tillegg til de faste arbeidsgruppene har vi også hatt stor glede av den frivillige dugnadsinnsatsen fra våre medlemmer. Vi har fortsatt med å organisere dugnadsinnsatsen i grupper, noe som har vist seg å være en effektiv og hyggelig måte å bidra til fellesskapet. Dugnadsinnsatsen knyttet til oppfølging av faddersteder som kalkmøller, har vært stor. I tillegg har vi ildsjeler som følger opp konkrete enkelt-objekt (Fadderobjekt)

Sammen har vi også i 2025 fått utført et betydelig arbeid, og vi er takknemlige for alle som har deltatt på dugnadene. Samtidig ønsker vi fler medlemmer velkommen til dugnadsarbeid.

Oppslutning

Vårt arbeid har båret frukter, og vi kan med glede konstatere at vi har hatt god oppslutning om våre arrangementer og en stadig økende medlemsmasse. Dette viser at det er et stort engasjement for lokalhistorie og kulturarv i Asker og Bærum, og det er en inspirasjon for oss til å fortsette vårt arbeid.

Historielaget hadde ved utgangen av 2025 1103 medlemmer, en netto økning på 11 medlemmer siden forrige årsskifte.

- **Asker 342** medlemmer, herav 290 hovedmedlemmer, 44 husstandsmedlemmer og 8 livsvarige medlemmer.
- **Bærum 689** medlemmer, herav 581 hovedmedlemmer, 101 husstandsmedlemmer og 7 livsvarige medlemmer.
- **Æresmedlemmer 2** medlemmer.
- **Utenbygds 54** medlemmer, herav 47 hovedmedlemmer, 2 husstandsmedlemmer og 5 livsvarige medlemmer.
- **Institusjoner og andre historielag 16** medlemmer.

Takk til avtroppende styremedlemmer

På årsmøtet 18. mars 2025 ble **Lis Weber** takket av som styremedlem. Vi takker for hennes gode bidrag til historielaget. Som nytt styremedlem ble Ingunn Stuvøy valgt.

Historielagets hederspriser

Historielaget har to hederspriser, Mamenprisen og Litteraturprisen.

Mamenprisen ble i 2025 tildelt **Bjørn Frodahl**, for mange års bidrag for historielaget, både som styreleder, styremedlem, bidragsyter til årboka, og aktiv innsats på vegne av historielaget i en rekke prosjekt og utvalg, samt ansvarlig for en rekke lokalhistoriske foredrag og vandringer.

Litteraturprisen ble på årsmøtet i 2025 tildelt Ragnhild Tangen for en utrettelig innsats gjennom en årrekke, med å skrive velformulerte artikler til vår årbok.

Styrets arbeid

Styrets åtte medlemmer – fire fra Asker og fire fra Bærum – møtes jevnlig til fysiske møter. De fleste møtene avholdes i lokaler velvilligst stilt til rådighet av Asker Museum. I tillegg til 11 styremøter har styremedlemmene hyppig kontakt via telefon og e-post. Styret kommuniserer med historielagsmedlemmene i flere kanaler, som historielagets nettside, e-post og Facebook.

Mange medlemmer, ikke-medlemmer, firmaer og offentlig etater retter spørsmål av lokalhistorisk art til styret. Spørsmålene spenner fra etterlysning av forfedre og gamle bilder, til stedsnavn og informasjon om historiske bygninger. Styret er takknemlig for medlemmers bistand til å besvare mange vanskelige henvendelser.

I tillegg til arrangementer – møter, ekskursjoner og dugnader – er historielagrepresentanter involvert i ulike eksterne aktiviteter.

- Høringsinstans. Både Asker og Bærum kommuner vil høre historielaget i plan- og veisaker.
- Akershus Kulturvernråds styre. Her er Erling Bergsaker historielagets representant.
- Kommunale kulturråd. Historielaget er medlem av Asker kulturråd og Bærum kulturråd.
- Landslaget for lokalhistorie. Historielaget er medlem av landslaget og deltar dets webinarer om ulike lokalhistoriske tema.
- Nabohistorielag. Historielaget er i kontakt med øvrige historielag i Asker og Bærum. Forskjellige samarbeidsmuligheter blir vurdert, noe vi vil komme tilbake til senere.

Økonomi

Den fremlagte årsrapporten, som inkluderer balanse- og resultatregnskap, viser et overskudd på kr 89.580 for 2025. Dette overskuddet er lagt til egenkapitalen, som per 31.12.2025 utgjorde kr 2.036.410. Dette bekrefter at Historielaget har en sunn økonomi. Budsjettet resultat for året var 1500 kr. Årsaken til bedre resultat er at vi har hatt noe større renteinntekter og noe mindre utgifter til prosjekt og reiser gjennom året, enn budsjettet.

Publikasjoner og andre informasjonstiltak

Årbok 2026

Årbok 2026 (skrift nr. 66) ble sendt ut til medlemmene i desember 2025. Boken er også i år på 164 sider og inneholder 22 lokalhistoriske artikler i tillegg til informasjon om virksomheten historielaget. Vi får stadig melding om at boka er etterlenget samt positive tilbakemeldinger på innholdet, som bekrefter at boken er populær. Det samme er tilbakemeldingen fra den gjennomførte medlemsundersøkelsen.

På det første medlemsmøtet etter utgivelsen delte vi også i 2025 ut årboka, til medlemmer som ønsket å få med seg den ferske boka. Det var stor interesse for dette, og vi sparte tilsvarende med portoutgifter. Vi solgte også mange ekstra eksemplarer, som tydeligvis var populære julegaver. Årboken er til salgs hos Høvik bokhandel og Asker Museum, samt direkte fra historielaget på ulike arrangementer.

Salg av historielagets bøker

Vi har i mange år hatt et meget god samarbeide med Høvik Bokhandel, og blant annet blir bestillingene av bøker på vår nettside overført direkte hit. Det er alltid den sist utgitte årboken det selges mest av, men de lagerfører pr i dag hele 24 av våre titler. I 2025 solgte Høvik Bokhandel 106 bøker, hvorav 47 var 2026-årboken. Av de øvrige bøkene går det litt i rykk og napp, men med overvekt av de seneste årbøkene og «Brent kalk». Vi kan anbefale et besøk her for den bokinteresserte. Asker Museum selger også noen av våre nyere bøker.

Digital formidling

Vår hjemmeside (www.abhistorielag.no) har suksessivt blitt videre-utviklet og oppdatert gjennom året. Vår vurdering er at hjemmesiden nå fungerer godt som oppslagssted om vår virksomhet, hvor både kommende og gjennomførte arrangement er beskrevet. Likedes finnes link til alle våre årbøker, som fritt kan leses på nett. For øvrig finner en her grunnleggende informasjon om historielaget som organisasjon.

Vår Facebook side brukes til å informere om kommende og gjennomførte arrangementer.

Vi bruker e-post aktivt for distribusjon av medlemsinformasjon, samt informasjon om kommende arrangement.

Historielagets valgte og utnevnte representanter i 2025

Styret

Erling Bergsaker	styreleder	Asker
Martin Nickelsen	nestleder	Bærum
Rolf-Egil Larsen	regnskapsansvarlig	Asker
Vidar Ekstrøm	protokollfører	Asker
Ingunn Stuvøy	styremedlem	Asker
Eva Holo Kostveit	styremedlem	Bærum
Steinar Kristensen	styremedlem	Asker
Søren Swensen	styremedlem	Bærum

Revisor

Marit Sandal Mortensen

Valgkomite

Björg Petra Brekke
Kristian Rasmussen
Tore-Wiggo Sørensen

Redaktør for årboken:

Svein Ola Hope

Redaksjonskomité for årboken:

Cecilie M. Rødland
Ragnhild Tangen
Svein E. Wilhelmsen

Programkomité

Steinar Kristensen
Terje Asdøl – første halvår
Ingunn Stuvøy – siste halvår
Eva Holo Kostveit
Søren Swensen

Martin Nickelsen

Web-redaktør

Carl Erik Christoffersen

Veinavnskomité

Søren Swensen

Ole Disen

Haakon Skogstad

Dugnadsansvarlige for fadderordning og pilegrimsled

Vidar Ekstrøm og Martin Nickelsen

Historielagets arrangementer 2025

Søstrene på Værket: En lystig leksjon om primstavens merkedager rundt jul; mandag 6. januar.

6. januar er "Helligtrekongersdagen" og en uke før "Tjuendedags-Knut feier jula ut". Dette og mye mer fikk vi høre om når Søstrene på Værket (Anne Storrusten og Ragnhild Gjerstad) tok oss gjennom gamle tradisjoner og hva som var viktig å passe på ved juletider. Forestillingen fant sted på Venskaben i Asker.

Torsdag 6. februar hadde vi planlagt foredrag av mag. art. Bård Arne Berg om Samisk utvandring til USA og Canada. Dette måtte dessverre kanselleres på grunn av sykdom. I stedet fikk vi **foredrag av Marte Spangen om Samers tilstedeværelse i store byer i tidlig nytid.**

Foredraget tok utgangspunkt i historiske beskrivelser av samer i Bergen, Stockholm og Paris i tidlig nytid (15-1700-tallet) og enkelte arkeologiske gjenstander som kan knyttes til dem.

Årsmøte med presentasjon av Sandungenprosjektet, onsdag 19. mars

I tillegg til ordinære årsmøtesaker ble resultater fra Sandungenprosjektet presentert. Prosjektet, hvor Historielaget har samarbeidet med Akershus fylkeskommune og Kulturhistorisk museum, er et såkalt «folkeforskningsprosjekt». Målet var å gjennomføre registreringer rundt Store Sandungen i Asker etter at et spennende funn fra jernalderen ble gjort i 2021. Årsmøtet ble holdt på Bekkestua bibliotek.

En vandring i krigens spor i Oslo, onsdag 9. april.

Nazi-Tysklands okkupasjon av Norge 1940 – 1945 satte mange spor. Sammen med den kunnskapsrike Osloguiden Jane Ennis, og Søren Swensen vandret vi i

okkupasjonshistorien og ble kjent med både synlig og ikke synlige spor etter krigen. Vi startet ved Oslo Handelsgym, og avsluttet i området ved Oslo Rådhus.

Utvandring fra Asker til USA og Canada, onsdag 30. april.

I 2025 var det 200 år siden utvandringen til Amerika startet i Norge. Jon Christofersen har over lang tid kartlagt utvandringen fra Asker til USA og Canada. Han har stilt seg spørsmål som hvem var de som reiste? Hvorfor dro de akkurat dit de dro og hvordan kom de seg dit? Hvordan var det på stedet de kom til? Foredraget var en del av historielagets markering av utvandringens 200-års jubileum.

Grini 80 år etter, tirsdag 6. mai

8. mai var det 80 år siden portene på Grini gikk opp og flere tusen kunne vandre ut i et fritt Norge. Vi besøkte Grinimuseet og fikk høre fortellinger om livet i leieren. I tillegg fortalte Per Vollestad anekdoter fra Grini og sang Grinisanger.

Tidsaksen på Sem – Semsvannet rundt, tirsdag 13. mai.

Norske kommuner valgte et tusenårssted for å markere overgangen til et nytt tusenår, et kulturminne av historisk, kulturell eller miljømessig verdi. Asker valgte Semsvannet. Geologen Hans Oddvar Augdal, med lang karriere i oljeindustrien, har utviklet vandringen "Semsvannet Rundt" og skrevet en bok om den. Runden på 4,6 kilometer representerer jordens alder på 4,6 milliarder år, hvor hver meter tilsvarer 1 million år. En fire timers guidet tur med Hans Oddvar tok oss gjennom jordens og livets historie.

Historisk vandring i Asker sentrum, søndag 5. juni.

Som en del av kulturvernuka i Asker arrangerte vi også i 2025 en historisk vandring i og rundt Asker sentrum. Vidar Ekstrøm og Erling Bergsaker ledet turen og orienterte.

På innsiden av Slependen kalkovn, tirsdag 27. mai.

Vi inviterte til et besøk i kalkovnen på Slependen. Kalkovnen ble bygget i 1914, og restaureringen gjort av Bærum Kommune var ferdig i 1994. Kalkovnen er den eneste komplette i bygda vår og var forbildet til kommunevåpenet til Bærum.

Bussutflukt til mystiske Finnskogen, 11. – 12. juni

I siste årsmøte delte Rune Hernes Bjerke fra Skogfinneforeningen fascinerende historier om skogfinnene. Historielaget inviterte til en to-dagers utflukt hvor vi kunne utforske den rike historien og kulturen fra 1600-tallet til i dag. Christer Nilsson, ekspert på skogfinnenes historie i Norge og Sverige, guidet oss gjennom dette spennende besøket på Finnskogen. Det ble holdt foredrag om Finnskogen, tur til Juhola Finngård med bl.a. røykbadstue og bålsamling.

Vandring på Asker museum og Labråten, torsdag 19. juni.

Mange kjenner museet, men her fikk vi vite mer om Tilla og Otto Valstad, og Hulda og Arne Garborg. Vi fikk en omvisning i de godt bevarte hjemmene og den vakre skulpturhagen.

Seilas i krigens spor til Oscarsborg fredag 22. august

Vi inviterte til en minnerik tur med MS Rigmor med 85-årsmarkeringen av Nazi-Tysklands invasjon av Norge, og 80-årsmarkering for frigjøringen. Turen gikk til

Oscarsborg, et viktig sted under invasjonen 9. april 1940. Vi fikk omvisning på Oscarsborg og informasjon og fra dyktige guider om den historiske senkingen av Blücher. Det ble også informert om Norges flyvåpens innsats de første krigsdagene.

Busstur til Trondheim og Røros 25. – 29. august

Historielaget inviterte til en fem dagers busstur til Trondheim og Røros den 25. - 29. august 2025. Turen var tilnærmet fulltegnet, med 45 deltakere. Vi kjørte opp Gudbrandsdalen på vei nordover og Østerdalen på vei sørover. Vi besøkte blant annet Oppdal kirke, Nidaros-domen, Middelaldermuseet i Trondheim, Erkebispegården, Huitfeldtbrygga, Kristiansten Festning, Ringve Musikkmuseum, Pressemuseet Fjell-Ljom, Røros kirke, Smeltehytta i Røros og Skogmuseet i Elverum.

Historisk vandring i Sandvika lørdag 30. august

Ingunn Stuvøy ledet en historisk vandring gjennom Sandvika sentrum. Vi hørte om de gamle hovedveiene som gikk gjennom Sandvika, Malmskrivergården fra 1600-tallet, Gjestgiveriene, Håndverk- og industribyen Sandvika og Magnus Poulssons visjon om den til hvite byen ved fjorden. Vi var innom skomaker Gundersen i Løkketangen 3 i et hus fra 1790 og avsluttet med et besøk i Løkkehaven og Sandvika Museum.

Besøk og omvisning i landbruksmuseet på Wøyen gård lørdag 6. september

Historielaget avsluttet kulturverndagene i Bærum med et besøk i landbruksmuseet, som ligger i låven på den gamle og historisk spennende Wøyen gård. Bærum Landbruksforening har der fylt 950 kvadratmeter med gamle redskaper og mye historie.

Vandring til Dalbo lørdag 20. september

I et fantastisk kulturlandskap rett øst for Kolsåstoppen ligger Dalbo. En vakker gammel gård. På 1950-tallet ble det oppdaget flere helleristningsfelt rundt gården og noen meget spesielle båtristninger. Bergkunsten fra bronse – og eldre jernalder fasinerer den dag i dag, og denne lørdagen inviterte Historielaget til en vandring gjennom landskapet og til helleristningene. Arkeolog Steinar Kristensen fortalte om landskapet og bergkunsten.

Vandring på Bærums Verk lørdag 4. oktober

Avlyst på grunn av ekstremværet Amy.

Lokalhistorisk foredrag om kalkmøllas historie med musikk - torsdag 16. oktober

Kalken har i århundrer vært en viktig næring i våre bygder. Fra bøndenes små enkle bondekalkovner til de store industrielle. Historielaget inviterte til et besøk på Kalkmølla Kulturstasjon ved Franzefoss. Det var en kulturell mix med foredrag

om Kalkmøllas industrihistorie siden 1919 og musikk med Merete Markussen (fløyte) og Claudia Stepien (piano).

Lokalhistorisk standup på Hasselbakken mandag 3. november

Vi forsøkte oss med en lokalhistorisk standup. Fra scenen fikk vi servert flere, korte lokalhistoriske innslag, innenfor et vidt spekter av tema. Forsøket slo godt an. Lokalet ble fylt til trengsel.

Alf Prøysen og hans tid i Asker – foredrag på Venskaben mandag 17. november.

Vegard Olderheim holdt på Venskaben i Asker foredrag om vår folkekjære forfatter og visesanger Alf Prøysen, som kom til Asker og Vøien gård i 1941 – da som griserøkker. Mange av hans kjente sanger og fortellings ble til i de årene han bodde i Asker.

Julemøte i Holmen kirke onsdag 10. desember

Årets julemøte ble avholdt i menighetssalen ved Holmen kirke. Her kåserte Liv Berit Tessem og Kjetil Wiedsvang om jul i et historisk perspektiv og tradisjonen tro ble det servert snitter og bløtkake.

Prosjekter 2025

Rydding av pilegrimsleden

Historielaget har en avtale med Bærum kommune om å rydde og vedlikeholde de to pilegrimsledene som går gjennom kommunen, Tunsbergleden, som kommer inn fra vest og Gudbrandsdalsleden, som kommer inn fra Oslo. Historielaget har en pilegrimsledgruppe, som ledes av Martin Nickelsen.

Krigsminner Fornebu

Fornebu er et pressområde i våre bygder. Det har vært mye diskusjon omkring bevaring eller fjerning av nyoppdagede bunkersanlegg fra siste krig. Et resultat av dette er at Historielaget startet opp et dokumentasjonsprosjekt sammen med Senioruniversitetet på Fornebu. Gjennom arbeidsmøter og seminarer samles ny kunnskap knyttet til krigens kulturminner i Fornebu-området. Bjørn Frodahl og Kristian Rasmussen er historielagets representanter i dette arbeidet. Arbeidet har gått over flere år, men ble fullført 2025.

Askerelva

Askerelva har historisk vært viktig som leverandør av vann og kraft for ulike næringsaktiviteter. Dette har vært drift av kverner, sager, møller, høvleri, stampeverk, kapselfabrikk mm. Vi har etter initiativ fra interesserte medlemmer etablert et prosjekt, for synliggjøring og dokumentasjon av denne virksomheten. Prosjektet har i 2024 fått hovedfinansieringen på plass fra Sparebankstiftelsen.

Innsatsen i 2025 har vært knyttet til å få de nødvendige offentlige tillatelser for å kunne starte arbeidet.

Sandungen-prosjektet

Vi startet i løpet 2024 et prosjekt sammen med Fylkeskommunen og Kulturhistorisk museum. Formålet er å følge opp funnet av et gammelt forgylt sølvdiadem fra yngre jernalder, som ble gjort ved Sandungen. Funnet kan tyde på at det var en tidlig bosetning i dette området, noe en tidligere ikke har vært klar over. Vårt bidrag i prosjektet har vært systematisk leting etter mulige bosetningsspor. Feltarbeidet ble gjort i 2024. I 2025 har det vært begrenset innsats fra historielaget i dette prosjektet.

Fadderordninger – Dugnader

Historielagets fadderordninger, hvor et utvalg av kulturminner i våre bygder etterses av «faddere», er viktige aktiviteter for historielaget. Vi har 18 fadderobjekter: 10 i Bærum og 8 i Asker. Fra 2024 har vi hatt en ordning med felles dugnader, noe som resulterer i flere deltakere til hver oppgaveløsning. Alle dugnader blir gjennomført med sosialt tilsnitt. Dugnadserfaringene er gode og vi ønsker å gjennomføre fellesdugnader også kommende sesong også.

Vi har hatt følgende fellesdugnader i 2025:

24. mai	Furubakken, sammen med Hvalstad vel. 8 deltagere, ca. 3 t, dagtid, rydding av vegetasjon inklusive svartlistede vekster i bakken, for å holde unnarennet åpent, som et kulturminne.
3. juni	Hvalstrand kalkovn ca. 11 deltagere, ca 3t, på dagtid, rydding av trær og buskas i fint sommervær. Stedet ligger ganske åpent og er utsatt for kraftig tilvekst av løvtrær og svartelistede planter. Spesielt Canada gullris og Åkersennep (sistnevnte egentlig ikke svartelistet, men et plagsomt ugress). Vi har for andre året på rad hatt en avtale med Asker Kommune som henter bunter med løvkvister og plastsekker med de svartlistede.
18. juni	Ulvegrava, Skui , ca. 15 deltagere. Fjerning av vegetasjon rundt ulvegrava. Ca 2 timer innsats på ettermiddag-kveldstid
4. november	Brendsrud kalkovn , dagtid, 3-4timer, ca. 14 deltagere. Rydding av busker og mindre trær ved kalkovnen og ikke minst i kalkbruddet, for å gjøre kulturminnet bedre synlig.
11.november	Finsrud kalkovn , Til tross for vått høstvær bra oppmøte, ca 10 deltagere. Ryddet rundt selve ovnen og inn mot kalkbruddet som ligger på andre siden av stien. For det meste løvtrær.

STYRET 2025 – 2026

Foto: Svein Ola Hope

Fra venstre: Erling Bergsaker, Søren Swensen, Ingunn Stuvøy, Martin Nickelsen, Rolf-Egil Larsen, Vidar Ekstrøm, Eva Holo Kostveit og Steinar Kristensen.